

Робоча програма дисципліни «Податкова система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

150

Годин

Загальний обсяг дисципліни

5

Кредитів ЄКТС

Відповідно до стандарту

5

Модулів

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Податкова система

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Освітня програма: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 150 годин / 5 кредитів ЄКТС

Модулів: 5 змістовних блоки

Лекції: 45 год. | **Практичні:** 30 год. | **СРС:** 75 год.

Підсумковий контроль: іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Податкова система з використанням управлінських інформаційних систем і технологій» формує у студентів системне розуміння теоретичних і практичних засад побудови та функціонування податкової системи України. Курс охоплює економічну сутність податків, механізми справляння загальнодержавних і місцевих податків та зборів, особливості податкового адміністрування, цифровізацію податкових процесів та євроінтеграційні аспекти реформування системи оподаткування.

Дисципліна є профільною для підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» та забезпечує формування необхідних загальних і фахових компетентностей у сфері оподаткування та інформаційних технологій у фінансах.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в контексті оподаткування: виявлення суттєвих даних, порівняння систем оподаткування різних країн, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції щодо ефективності податкової системи.

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних записок, розрахункових робіт і презентацій з податкової тематики.

Комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати податкові поняття та норми законодавства, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки з питань оподаткування.

Цифрова грамотність

Здатність використовувати інформаційні технології та цифрові інструменти для вирішення завдань у сфері податкового обліку, звітності та адміністрування; застосовувати програмні засоби автоматизації розрахунків і аналізу податкових даних.

Студент повинен вміти: аналізувати нормативну, статистичну та аналітичну інформацію у сфері оподаткування; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; використовувати сучасні цифрові інструменти для вирішення фінансово-податкових завдань.

Фахові компетентності

Розуміння податкової системи

Розуміння сутності, структури та принципів побудови податкової системи України. Знання класифікації податків і зборів, їх елементів, функцій оподаткування та механізмів реалізації податкової політики держави відповідно до Податкового кодексу України.

Розрахунок та адміністрування

Здатність розраховувати суми окремих загальнодержавних і місцевих податків та зборів (ПДВ, податок на прибуток, ПДФО, єдиний соціальний внесок, акциз, митні платежі тощо), правильно заповнювати податкові декларації та звіти.

ІТ у податковому адмініструванні

Знання та практичне застосування електронних сервісів ДПС України (BAS, е-кабінет платника, система електронного адміністрування ПДВ), цифрових інструментів подання звітності та взаємодії з фіскальними органами.

Студент повинен вміти: визначати об'єкти оподаткування та платників за кожним видом податку; розраховувати податкові зобов'язання підприємств і фізичних осіб; орієнтуватися в актуальному законодавстві та нормах Податкового кодексу України; застосовувати цифрові сервіси для подання звітності; аналізувати вплив оподаткування на фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Результати навчання

→ Пояснення податкових категорій

Пояснювати сутність податкових категорій та явищ: податок, збір, платник, об'єкт, база, ставка, пільга, податкове зобов'язання, податковий борг, штрафні санкції, податкова звітність.

→ Застосування податкового законодавства

Застосовувати норми Податкового кодексу України при вирішенні практичних ситуацій; характеризувати права та обов'язки платників податків; визначати відповідальність за порушення податкового законодавства.

→ Розрахунок податків і зборів

Розраховувати суми основних загальнодержавних та місцевих податків і зборів; заповнювати відповідні форми податкової звітності; визначати строки сплати та подання декларацій.

→ Цифрові інструменти та євроінтеграція

Використовувати електронні сервіси ДПС України для виконання податкових зобов'язань; орієнтуватися в напрямках реформування податкової системи України в контексті євроінтеграції та цифровізації публічних фінансів.

Теоретичні основи оподаткування та податкова система України

Тема 1.1

Економічна сутність і функції податків.
Теорії оподаткування, принципи побудови податкової системи, елементи правового механізму податку.

Тема 1.2

Класифікація податків і зборів.
Загальнодержавні та місцеві податки і збори в Україні. Структура та характеристика Податкового кодексу України.

Тема 1.3

Податкова політика держави. Поняття, цілі, інструменти, пріоритети та реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції та воєнного стану.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Економічна сутність і функції податків

Лекція 1 (2 год.): Сутність та економічна природа податків. Теорії оподаткування: теорія суспільного договору, теорія обміну, кейнсіанська та неокласична теорії. Ознаки податку: обов'язковість, безумовність, безеквівалентність, грошова форма. Відмінність між податком і збором (за ПКУ).

Функції податків: фіскальна (формування бюджету), регулювальна (вплив на виробництво та споживання), розподільча (перерозподіл доходів), контрольна (моніторинг фінансово-господарської діяльності). Елементи правового механізму податку: платник, об'єкт, база, ставка, пільги, строки.

Ключові питання лекції

- Поняття та ознаки податку відповідно до Податкового кодексу України
- Принципи оподаткування: загальність, рівність, нейтральність, стабільність
- Функції податків і їх реалізація в податковій системі
- Елементи правового механізму окремого податку
- Поняття і класифікація податкових пільг
- Принципи побудови ефективної податкової системи

📄 Нормативна база: Податковий кодекс України (ст. 6–14), розділ I «Загальні положення».

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз ознак податків і зборів: заповнення порівняльної таблиці за критеріями (обов'язковість, умови сплати, цільове призначення, зустрічне надання).

Завдання 2. Характеристика елементів правового механізму для ПДВ, ПДФО та єдиного податку: визначення платника, об'єкта, бази, ставок, пільг і строків для кожного.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Розділу I Податкового кодексу України (ст. 1–22) та конспектування ключових положень
- Підготовка порівняльної таблиці «Системи оподаткування в країнах ЄС та України»
- Складання схеми «Принципи оподаткування за ПКУ»
- Опрацювання посібника: Томнюк Т. Л. «Податкова система» (2022) — розділ 1

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати сутність, ознаки і функції податків, ідентифікувати елементи правового механізму конкретного податку.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Класифікація податків і зборів. Структура ПКУ

Лекція 2 (2 год.): Класифікація податків за різними ознаками: за рівнем бюджету (загальнодержавні та місцеві), за способом стягнення (прямі та непрямі), за формою стягнення (грошові та натуральні), за суб'єктом (юридичні та фізичні особи), за об'єктом (майнові, на дохід, на споживання).

Структура Податкового кодексу України: розділи та підрозділи ПКУ, перелік загальнодержавних податків і зборів (18 видів) та місцевих податків і зборів. Спрощена система оподаткування: єдиний податок, групи платників, ставки, умови застосування.

Ключові питання лекції

- Класифікація податків за рівнями та способами стягнення
- Перелік загальнодержавних податків і зборів в Україні
- Перелік місцевих податків і зборів в Україні
- Структура та зміст Податкового кодексу України
- Спрощена система оподаткування: єдиний податок (групи 1–4)
- Особливості оподаткування під час воєнного стану

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Класифікація переліку наданих податків і зборів за різними ознаками: складання зведеної класифікаційної таблиці.

Завдання 2. Визначення системи оподаткування для конкретних суб'єктів господарювання (ФОП, ТОВ, фермерське господарство): обґрунтування вибору загальної чи спрощеної системи.

Завдання 3. Міні-дискусія: «Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування для ІТ-підприємців».

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання ПКУ — Розділ XIV «Спрощена система оподаткування» та конспектування умов застосування єдиного податку
- Підготовка аналітичної записки: «Порівняльна характеристика загальної та спрощеної систем оподаткування в Україні»
- Складання порівняльної таблиці місцевих і загальнодержавних податків
- Пошук статистичних даних на сайті ДПС (tax.gov.ua) щодо структури податкових надходжень

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати податки, характеризувати структуру ПКУ та обирати систему оподаткування для конкретного платника.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Податкова політика держави та реформування системи оподаткування

Лекція 3 (2 год.): Податкова політика як складова фінансової та економічної політики держави: поняття, цілі (фіскальна, регулювальна, соціальна), інструменти (ставки, пільги, санкції). Бюджетно-податкова система: взаємозв'язок між податками і державним бюджетом. Крива Лаффера та оптимальне оподаткування.

Реформування системи оподаткування: основні напрями податкових реформ в Україні (2019–2024), діджиталізація податкового адміністрування, євроінтеграційні зобов'язання у сфері оподаткування, гармонізація з директивами ЄС (ПДВ, акцизи, оподаткування підприємств).

Структура податкових надходжень

1. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)
2. Податок на прибуток підприємств
3. Податок на додану вартість (ПДВ)
4. Акцизний податок
5. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ)
6. Місцеві податки та збори
7. Мито та митні збори
8. Рентна плата та ресурсні платежі

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз структури доходів Державного бюджету України: визначення питомої ваги окремих податків у загальних надходженнях за даними Мінфіну.

Завдання 2. Побудова кривої Лаффера та аналіз її практичного застосування в Україні. Обґрунтування оптимального рівня податкового навантаження.

Завдання 3. Міні-кейс: «Вплив змін до ПКУ в умовах воєнного стану на платників податків» — виявлення основних змін та їх наслідків.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання посібника: Томнюк Т. Л. «Податкова система» (2022) — розділ «Податкова політика»
- Підготовка реферату: «Реформування податкової системи України в контексті євроінтеграції» (3–4 сторінки)
- Аналіз звіту ДПС про надходження податків за поточний рік (tax.gov.ua)
- Опрацювання Закону України «Про Державний бюджет» у частині податкових надходжень

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати структуру податкових надходжень, характеризувати інструменти податкової політики та напрями реформування системи оподаткування.

Загальнодержавні прямі податки

Тема 2.1

Податок на прибуток підприємств: платники, об'єкт, база, ставки, порядок розрахунку та сплати, особливості оподаткування окремих категорій платників.

Тема 2.2

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО): платники, об'єкт, база, ставки, податкові соціальні пільги, порядок нарахування, утримання та перерахування.

Тема 2.3

Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) та військовий збір. Платники, бази нарахування, ставки, пільги, порядок сплати та звітності.

Тема 2.4

Рентна плата, ресурсні та майнові податки. Оподаткування нерухомості, земельний податок та орендна плата за землю, транспортний податок.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Податок на прибуток підприємств

Лекція 4–5 (4 год.): Платники податку на прибуток: резиденти та нерезиденти. Об'єкт оподаткування: фінансовий результат до оподаткування, скоригований на різниці. Податкові різниці: тимчасові та постійні, різниці на амортизацію, резерви, штрафи. База оподаткування. Ставки: основна (18%), пільгові та підвищені ставки.

Порядок розрахунку та сплати: звітний(ий) податковий період, авансові внески, декларація з податку на прибуток (форма, строки подання). Особливості оподаткування нерезидентів (оподаткування у джерела виплати). Трансфертне ціноутворення: поняття, контрольовані операції, документація.

Ключові формули

- **Об'єкт оподаткування** = Бухг. прибуток $\pm$ Податкові різниці
- **Сума податку** = База $\times$ Ставка 18%
- **Авансовий внесок** = $1/12 \times$ Сума ПнП минулого року

Пільгові режими

- Неприбуткові організації (ставка 0%)
- Страхова діяльність (ставка 0% + доп. ставки)
- Видавнича діяльність для дітей
- Пільги для ІТ-підприємств (Дія.City)

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок об'єкта оподаткування та суми податку на прибуток підприємства з урахуванням податкових різниць (на амортизацію, резерви, штрафні санкції).

Задача 2. Складання фрагменту декларації з податку на прибуток: визначення рядків, заповнення основних показників.

Задача 3. Розрахунок авансових внесків з податку на прибуток та визначення суми до доплати / переплати за підсумками звітного року.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Розділу III ПКУ «Податок на прибуток підприємств» — ст. 134–142
- Виконання розрахункового завдання: аналіз впливу податкових різниць на об'єкт оподаткування умовного підприємства
- Підготовка таблиці «Порівняння бухгалтерського та податкового прибутку»
- Пошук даних про надходження від податку на прибуток на сайті tax.gov.ua

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати об'єкт оподаткування та суму податку на прибуток, враховувати податкові різниці, заповнювати відповідні розділи декларації.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)

Лекція 6 (2 год.): Платники ПДФО: резиденти та нерезиденти.

Об'єкт оподаткування: загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід. Класифікація доходів: від трудової діяльності, від підприємницької діяльності, пасивні доходи (відсотки, дивіденди, роялті), доходи від продажу майна. Ставки: 18% (загальна), 9% (дивіденди від нерезидентів, відсотки), 5% (дивіденди від резидентів).

Податкові соціальні пільги (ПСП): умови надання, розміри (100%, 150%, 200% від базового розміру), категорії осіб, що мають право. Порядок нарахування та утримання ПДФО податковими агентами. Річна декларація про майновий стан і доходи: хто подає, строки, відповідальність.

Ключові формули

- **ПДФО з зарплати** = $(\text{Зарплата} - \text{ЄСВ} - \text{ПСП}) \times 18\%$
- **ПСП базова** = 50% від прожиткового мінімуму для працездатних
- **Право на ПСП:** зарплата $\leq$ граничний розмір доходу

Ключові питання лекції

- Об'єкт та база оподаткування ПДФО
- Ставки ПДФО залежно від виду доходу
- Податкові соціальні пільги: умови та порядок надання
- Обов'язки податкових агентів
- Форма 4-ДФ: строки і порядок подання

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Розрахунок ПДФО із заробітної плати з урахуванням ЄСВ, військового збору та права на податкову соціальну пільгу.

Задача 2. Розрахунок ПДФО з пасивних доходів: дивіденди від резидента і нерезидента, відсотки по банківських депозитах.

Задача 3. Визначення необхідності подання річної декларації фізичною особою за заданими умовами. Аналіз відповідних норм ПКУ.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Розділу IV ПКУ «Податок на доходи фізичних осіб» — ст. 162–179
- Підготовка аналітичної записки: «Особливості оподаткування доходів ФОП на загальній системі»
- Аналіз форми 4-ДФ: структура та порядок заповнення
- Розв'язання типових задач на розрахунок ПДФО (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати ПДФО з різних видів доходів, визначати розмір і право на ПСП, характеризувати обов'язки податкових агентів.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Єдиний соціальний внесок та військовий збір

Лекція 7 (2 год.): ЄСВ: поняття, правова природа (парафіскальний платіж), адміністрування ПФУ. Платники ЄСВ: роботодавці, ФОП, особи, що провадять незалежну діяльність. Базис нарахування: фактична зарплата (мінімальна та максимальна), дохід ФОП. Ставки: 22% (загальна для роботодавців), особливі ставки для окремих категорій.

Військовий збір: платники, об'єкт (ті самі доходи, що й для ПДФО), ставка — 1,5% (до 2025 р. — 5% для деяких категорій). Порядок нарахування, утримання та сплати ВЗ. Звітність: Єдина звітність з ПДФО, ВЗ та ЄСВ (форма Д4), строки подання та сплати.

Ключові формули

- **ЄСВ роботодавця** = Нарахована зарплата $\times$ 22%
- **Мінімальний ЄСВ ФОП** = МЗП $\times$ 22%
- **Максимальна база ЄСВ** = 15 розмірів МЗП
- **Військовий збір** = Оподатковуваний дохід $\times$ 1,5%

Строки сплати

- ЄСВ: одночасно з виплатою доходу
- ВЗ: одночасно з виплатою доходу
- ПДФО: одночасно з виплатою доходу
- Єдина звітність: щокварталу до 40 дня

Тема 2.3–2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Комплексний розрахунок нарахувань і утримань із заробітної плати: ПДФО, ВЗ, ЄСВ роботодавця. Визначення суми «на руки» та загальних витрат роботодавця.

Задача 2. Розрахунок майнового податку на нерухомість для фізичної особи та юридичної особи: визначення об'єкта, бази, ставки (за рішенням місцевої ради), суми до сплати.

Задача 3. Розрахунок земельного податку та орендної плати за землю: визначення нормативної грошової оцінки, ставок, строків сплати.

Самостійна робота (6 год.)

- Опрацювання Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»
- Підготовка аналітичної записки: «Рівень ЄСВ в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз»
- Опрацювання Розділу XII ПКУ «Майнові податки»
- Розв'язання комплексних задач на розрахунок ЄСВ і ВЗ (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати ЄСВ та військовий збір, проводити комплексний розрахунок із заробітної плати, характеризувати майнові податки та порядок їх сплати.

Непрямі податки та акцизне оподаткування

Тема 3.1

Податок на додану вартість (ПДВ): платники, об'єкт, база, ставки, податковий кредит та зобов'язання, система електронного адміністрування ПДВ.

Тема 3.2

Акцизний податок: платники, підакцизні товари, ставки (специфічні, адвалорні, комбіновані), акцизні марки, порядок розрахунку та сплати.

Тема 3.3

Мито та митні платежі: поняття, види, ставки митного тарифу, порядок митного оформлення, митна вартість товарів. Єдиний митний тариф у контексті євроінтеграції.

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Податок на додану вартість (ПДВ)

Лекція 8–9 (4 год.): ПДВ як основний непрямий податок: фіскальна роль, переваги та недоліки. Платники ПДВ: обов'язкова та добровільна реєстрація (порог 1 млн грн). Об'єкти оподаткування: постачання товарів та послуг, ввезення та вивезення товарів. База оподаткування: договірна вартість та нормативи не нижче мінімальної. Ставки: 20% (загальна), 14% (сільгосп), 7% (ліки, медвироби), 0% (експорт).

Податковий кредит (ПК) та податкові зобов'язання (ПЗ): підстави для формування ПК (zareєстрована ПН), умови включення до ПК. Визначення суми ПДВ до сплати: ПЗ – ПК. Від'ємне значення ПДВ: бюджетне відшкодування або перенесення.

Система електронного адміністрування ПДВ (СЕА)

- Реєстраційний ліміт: формула розрахунку $\Sigma \text{Накл}$
- Електронний рахунок платника ПДВ в НБУ
- Єдиний реєстр податкових накладних (ЄРПН)
- Реєстрація ПН: строки (15/20 календарних днів), відповідальність
- Декларація з ПДВ: форма, строки (20 день), сплата (30 день)
- Блокування реєстрації ПН: критерії ризику, оскарження

📄 Нормативна база: Розділ V ПКУ «Податок на додану вартість» — ст. 180–211.

Тема 3.1–3.3 — Практичні заняття та СРС

Практичні заняття (4 год.)

Задача 1. Розрахунок ПДВ: визначення бази оподаткування, суми ПЗ, суми ПК та ПДВ до сплати / бюджетного відшкодування для умовного платника за місяць. Складання реєстру ПН.

Задача 2. Розрахунок акцизного податку для підакцизних товарів (алкоголь, тютюн, пальне) за специфічними та адвалорними ставками.

Задача 3. Визначення митної вартості товарів та розрахунок сум мита, акцизу та ПДВ при імпорті. Практика застосування митного тарифу.

Самостійна робота (9 год.)

- Опрацювання Розділу V ПКУ «ПДВ» та практики застосування СЕА ПДВ
- Опрацювання Розділу VI ПКУ «Акцизний податок»
- Підготовка аналітичної записки: «Механізм блокування реєстрації ПН: проблеми та шляхи вирішення»
- Аналіз бюджетного відшкодування ПДВ в Україні за даними Мінфіну (mof.gov.ua)
- Розв'язання типових задач на розрахунок ПДВ (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє розраховувати ПДВ, акцизний податок та мито, характеризувати механізм СЕА ПДВ та ЄРПН, обґрунтовувати суми бюджетного відшкодування.

Місцеві податки та спрощена система оподаткування

Тема 4.1

Місцеві податки і збори в Україні: єдиний податок для малого бізнесу, туристичний збір, збір за паркування, податок на нерухомість, транспортний податок. Повноваження місцевих рад.

Тема 4.2

Спрощена система оподаткування. Єдиний податок 1–4 груп: умови перебування, ставки, особливості обліку та звітності для малого та середнього бізнесу.

Тема 4.3

Оподаткування IT-бізнесу та резидентів Дія.City. Спеціальний режим для IT-компаній, ставки та умови оподаткування гіг-контрактів і роялті у сфері інформаційних технологій.

Тема 4.1–4.2 — Лекційний матеріал

Місцеві податки та єдиний податок

Лекція 10–11 (4 год.): Місцеві податки і збори: правова основа (Розділ XII ПКУ, повноваження місцевих рад). Податок на нерухомість: платники, об'єкти (квартири, будинки, нежитлова нерухомість), ставки (до 1,5% від МЗП за 1 кв. м на рік), пільги. Транспортний податок: об'єкти (легкові авто понад 3 роки та 50 тис. дол.), ставка. Туристичний збір та збір за місця паркування.

Єдиний податок: група 1 (фіз. особи, торгівля, фіксована ставка ≤ 10% МЗП, дохід ≤ 167 МЗП/рік), група 2 (послуги, ≤ 20% МЗП, ≤ 834 МЗП/рік), група 3 (ФОП та юридичні особи, 3% з ПДВ або 5% без ПДВ, ≤ 1167 МЗП/рік), група 4 (сільськогосподарські товаровиробники).

Порівняння груп єдиного податку

Група	Ставка	Ліміт доходу
Група 1	≤ 10% МЗП/міс.	167 МЗП/рік
Група 2	≤ 20% МЗП/міс.	834 МЗП/рік
Група 3	3% (з ПДВ) / 5% (без ПДВ)	1167 МЗП/рік
Група 4	% від НГО с.-г. угідь	Без ліміту

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Оподаткування IT-бізнесу та резидентів Дія.City

Лекція 12 (2 год.): Спеціальний правовий режим Дія.City: умови отримання статусу резидента, вимоги до діяльності (IT-послуги, розробка ПЗ, кіберспорт). Особливості оподаткування резидентів: податок на виведений капітал (9% замість 18% ПнП), ПДФО для спеціалістів (5%), ЄСВ — не менше мінімального.

Оподаткування гіг-контрактів: правова природа гіг-контракту, відмінність від трудового договору та цивільно-правової угоди, порядок нарахування ПДФО (5%), ВЗ (1,5%), ЄСВ. Оподаткування роялті у сфері IT: ставки, порядок утримання при виплаті нерезидентам.

Ключові питання лекції

- Умови набуття статусу резидента Дія.City
- Порівняння оподаткування за загальним режимом та Дія.City
- Особливості ПДФО для IT-спеціалістів (5% vs 18%)
- Гіг-контракт: переваги та ризики для обох сторін
- Оподаткування роялті за ліцензійними угодами
- Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування

📄 Нормативна база: Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15.07.2021 № 1667-IX.

Тема 4.1–4.3 — Практичні заняття та СРС

Практичні заняття (4 год.)

Завдання 1. Вибір оптимальної системи оподаткування для ІТ-підприємця: порівняльний розрахунок податкового навантаження при різних режимах (ФОП гр. 3, ФОП на загальній системі, резидент Дія.City).

Завдання 2. Розрахунок єдиного податку для ФОП групи 2 та групи 3 за квартал: визначення суми єдиного податку, ЄСВ, ВЗ. Аналіз відповідності умовам перебування в обраній групі.

Завдання 3. Кейс: розробка рекомендацій щодо оптимізації оподаткування для стартапу у сфері розробки програмного забезпечення.

Самостійна робота (9 год.)

- Опрацювання Розділу XIV ПКУ «Спрощена система оподаткування» та Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки»
- Підготовка аналітичної записки: «Оподаткування ІТ-бізнесу в Україні: порівняння з країнами ЄС»
- Аналіз статистики платників єдиного податку в Україні (tax.gov.ua)
- Розв'язання задач на розрахунок єдиного податку для різних груп (5 задач)

Очікуваний результат: студент вміє обирати оптимальну систему оподаткування, розраховувати єдиний податок, характеризувати особливості режиму Дія.City та оподаткування ІТ-підприємств.

Податкове адміністрування та цифровізація

Тема 5.1

Податкове адміністрування: поняття, органи, права та обов'язки платників і контролюючих органів, податкові перевірки, відповідальність за порушення.

Тема 5.2

Цифровізація податкових процесів. Електронний кабінет платника, е-декларування, системи BAS і M.E.Doc, ПРРО, автоматичний обмін податковою інформацією (CRS/FATCA).

Тема 5.3

Міжнародне оподаткування та уникнення подвійного оподаткування. Конвенції ОЕСР, угоди України з іноземними державами, BEPS, CFC-правила.

Тема 5.4

Податкова звітність та планування. Комплексна звітність платника, податковий календар, методи легальної податкової оптимізації та оцінка ефективності податкового планування.

Тема 5.1 — Лекційний матеріал

Податкове адміністрування

Лекція 13 (2 год.): Податкове адміністрування як діяльність контролюючих органів: поняття, принципи (законність, рівність, презумпція правомірності рішень платника). Органи ДПС: структура (ДПС України, міжрегіональні управління, ГРФО). Реєстрація платників: взяття на облік юридичних і фізичних осіб.

Права та обов'язки платників: право на інформацію, оскарження рішень, індивідуальну податкову консультацію, відстрочення/розстрочення боргу. Обов'язки: своєчасна сплата, ведення обліку, подання звітності. Податкові перевірки: документальні (планові/позапланові), камеральні, фактичні.

Відповідальність за порушення

- Штрафні санкції за несплату/прострочення (3%–20% від суми)
- Пеня: 120% облікової ставки НБУ за кожен день прострочення
- Адміністративна відповідальність посадових осіб
- Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати (ст. 212 КК)
- Адміністративний та судовий порядок оскарження рішень
- Строки позовної давності (1095 днів)

Тема 5.2 — Лекційний матеріал

Цифровізація податкових процесів

Лекція 14 (2 год.): Цифрові інструменти платника податків: Електронний кабінет платника (cabinet.tax.gov.ua) — функції (перегляд нарахунків, подання декларацій, листування з ДПС, отримання ІПН). Програмні РРО (ПРРО) — заміна касових апаратів, програмне забезпечення, обов'язковість застосування.

Системи бухгалтерського обліку та подання звітності: BAS (1С:Підприємство для України), М.Е.Дос, SOTA — функції формування та подання електронної звітності, е-підпис (КЕП). Система ЄРПН: реєстрація ПН та РК, автоматичне порівняння з деклараціями.

Міжнародний автоматичний обмін

- **CRS (Common Reporting Standard)** — автоматичний обмін фінансовою інформацією між країнами ОЕСР та Україною
- **FATCA** — зобов'язання фінансових установ передавати дані про рахунки резидентів США
- **DAC6** — обов'язкове розкриття транскордонних схем ухилення від оподаткування
- Значення для платників: ризики розкриття офшорних активів, штрафи, кримінальна відповідальність

Тема 5.3–5.4 — Лекційний матеріал

Міжнародне оподаткування та податкове планування

Лекція 15 (2 год.): Подвійне оподаткування: поняття, причини виникнення, методи усунення (звільнення, залік, відрахування). Конвенції ОЕСР про уникнення подвійного оподаткування. Угоди України з іноземними державами: перелік, порядок застосування, процедура отримання довідки-резидентності.

BEPS та CFC-правила: план ОЕСР BEPS — 15 дій протидії ерозії бази та перенесення прибутку. Правила KІK (контрольованих іноземних компаній) в Україні: поняття, критерії контролю, порядок оподаткування, штрафи за невиконання.

Податкове планування

Податковий календар: строки подання декларацій і сплати основних податків. Методи легальної оптимізації: вибір системи оподаткування, дивідендна чи зарплатна модель виплат, тайм-шифтинг доходів і витрат, використання пільг.

- Межа між оптимізацією та ухиленням від сплати
- Концепція «ділової мети» (business purpose)
- Субстанційні вимоги до компаній у низькоподаткових юрисдикціях
- Оцінка ефективності податкового планування

Тема 5.1–5.4 — Практичні заняття та СРС

Практичні заняття (4 год.)

Завдання 1. Складання податкового календаря для умовного підприємства на квартал: визначення строків подання декларацій і сплати всіх чинних для нього податків і зборів.

Завдання 2. Робота в Електронному кабінеті платника (демонстраційний режим): перегляд нарахунків, формування запиту, отримання ІПН, подання декларації. Практика роботи з ПРРО.

Завдання 3. Кейс: визначення ризиків застосування правил КІК для фізичної особи — власника частки в іноземній компанії. Розрахунок суми оподаткованого прибутку КІК.

Завдання 4. Підсумкове комплексне завдання: розрахунок усіх податків і зборів для умовного підприємства за рік (ПДВ, ПнП, ПДФО, ЄСВ, ВЗ, майнові податки).

Самостійна робота (9 год.)

- Опрацювання Розділу II ПКУ «Адміністрування податків» — ст. 15–131
- Підготовка аналітичної записки: «Цифровізація податкового адміністрування в Україні: поточний стан та перспективи»
- Ознайомлення з функціями Електронного кабінету платника (cabinet.tax.gov.ua)
- Підготовка презентації: «Комплексна система оподаткування ІТ-підприємства» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до підсумкового контролю (іспиту)

Очікуваний результат: студент вміє складати податковий календар, використовувати електронні сервіси ДПС, характеризувати правила КІК та ВЕРС, розробляти рекомендації щодо легальної оптимізації оподаткування.

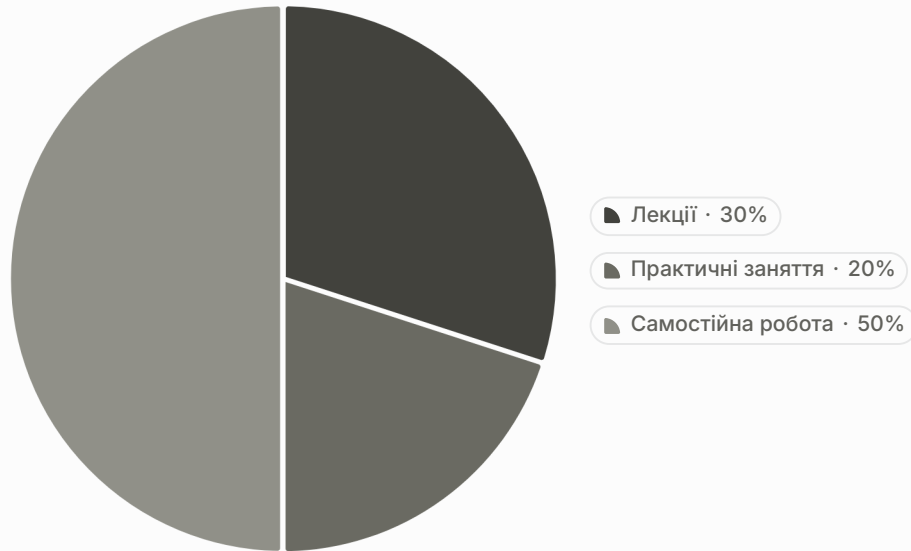
Розподіл навчального часу – 150 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Сутність і функції податків	2	2	6
	Тема 1.2 – Класифікація та структура ПКУ	2	2	6
	Тема 1.3 – Податкова політика та реформування	2	2	6
Модуль 2	Тема 2.1 – Податок на прибуток	4	2	6
	Тема 2.2 – ПДФО	2	2	6
	Тема 2.3–2.4 – ЄСВ, ВЗ, майнові податки	4	2	6
Модуль 3	Тема 3.1 – ПДВ	4	2	3
	Тема 3.2–3.3 – Акциз та мито	3	2	6
Модуль 4	Тема 4.1–4.2 – Місцеві податки та ЄП	4	2	3
	Тема 4.3 – ІТ-оподаткування, Дія.City	2	2	6
Модуль 5	Тема 5.1 – Податкове адміністрування	2	2	3
	Тема 5.2 – Цифровізація податкових процесів	4	2	3
	Тема 5.3–5.4 – Міжнар. оподаткування, планування	4	2	9
Разом		39	26	69
+ Іспит (підготовка/ проведення)		6	4	6
Підсумок		45	30	75

Загальний обсяг: **150 годин = 5 кредитів ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **150 годин (5 кредитів ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 45 год. (30%)

Системне подання теоретичного матеріалу з механізмів оподаткування, правових норм ПКУ, прикладів розрахунків і аналізу реальних ситуацій.

Практичні — 30 год. (20%)

Відпрацювання навичок розрахунку податків, аналіз кейсів, робота з е-кабінетом платника, захист проектів.

Самостійна робота — 75 год. (50%)

Поглиблене вивчення ПКУ та нормативних актів, виконання завдань, підготовка до іспиту. СРС становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання законодавства та літератури

Поглиблене вивчення норм Податкового кодексу України, підзаконних нормативних актів (постанови КМУ, накази МФУ, роз'яснення ДПС), навчальних посібників з податкової системи (Томнюк, Крисоватий та ін.). Студент конспектує ключові положення, аналізує актуальні зміни до ПКУ та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань (ПДВ, ПнП, ПДФО, ЄСВ, акциз); аналітичних завдань (порівняльний аналіз систем оподаткування, структура надходжень); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань реформування оподаткування.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: ДПС України (tax.gov.ua), Міністерства фінансів (mof.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Державної казначейської служби (treasury.gov.ua), Мінцифри (diia.gov.ua). Аналіз статистичних звітів про податкові надходження та пошук актуальних даних.

Підготовка до занять та іспиту

Підготовка до практичних занять (опрацювання умов задач, повторення теорії); підготовка до тестувань за кожним модулем (ключові терміни, формули, норми ПКУ); систематизація знань для підготовки до підсумкового іспиту (типові задачі, питання до іспиту).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі з оподаткування, аналіз структури податкових надходжень). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмово (комбіновані завдання: тестові питання + розрахункові задачі + теоретичне питання). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Податкова система» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок розрахунку податків, роботи з ПКУ та цифровими інструментами, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів та ІТ-управління.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів розрахунку податків; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних ситуацій (вибір системи оподаткування, оскарження рішень ДПС, оптимізація податкового навантаження); студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.

Практичні задачі

Розрахункові вправи за темами (визначення ПДВ, ПнП, ПДФО, ЄСВ, єдиного податку); відпрацювання алгоритмів розв'язання відповідно до норм ПКУ.

Цифрові симуляції

Практичне опанування Електронного кабінету платника, роботи в системах BAS та M.E.Doc у демонстраційному режимі; заповнення електронних форм декларацій.

Нормативні документи

Опрацювання Податкового кодексу України, підзаконних актів МФУ та ДПС, постанов КМУ; формування навичок роботи з актуальною правовою базою оподаткування.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраними темами; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації у сфері оподаткування.

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2022–2024 рр.)

1

Томнюк Т. Л.
Податкова система : навч. посіб. — Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. — 324 с.

2

Мних О. Б., Бай С. І., Редько К. Ю.
Фінансовий менеджмент : навч. посіб. — Київ : Кондор, 2022. — 336 с.

3

Стойко О. Я., Дема Д. І.
Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

4

Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В.
Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.

5

Пабат О. В.
Складові елементи податкової системи України та їх організаційно-правові зв'язки. Право і безпека. — 2024. — № 2.

6

Пшик Б., Стасишин А.
Податкова політика суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану в Україні. Фінансовий простір. — 2024. — № 1–2(53). — С. 23–39.

7

Єршова О. О., Гончаренко І. М.
Сучасні моделі управління розвитком бізнесу. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.

8

Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)
Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.

9

Петруня Ю. Є., Задоя А. О.
Економіка: базовий курс : навч. посіб. 6-те вид. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.

10

Степасюк Л. М., Якимовська А. В.
Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка підприємства». — Київ : НУБіП України, 2024.

Нормативно-правова база

- Податковий кодекс України
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
- Закон «Про збір та облік єдиного внеску» від 08.07.2010 № 2464-VI
zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17
- Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки» від 15.07.2021 № 1667-IX
zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20

Офіційні ресурси та фахові видання

Державна податкова служба України tax.gov.ua	Міністерство фінансів України mof.gov.ua
Верховна Рада України zakon.rada.gov.ua	Електронний кабінет платника cabinet.tax.gov.ua
Державна служба статистики ukrstat.gov.ua	Журнал «Економіка та суспільство» economyandsociety.in.ua
Журнал «Фінансовий простір» fp.lnu.edu.ua	